

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๑๙๙๐

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ชักซ้อมขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาคำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและ
กิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินตามคำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ ๙๗๓/๒๕๖๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

อ้างถึง หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๕๕๙๔
ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาคำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ
ในเขตปฏิรูปที่ดินตามคำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ ๙๗๓/๒๕๖๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้มอบอำนาจให้
ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน
และเป็นผู้พิจารณาการปฏิบัติตามเงื่อนไขในหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ
ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๓๑ ก.) พร้อมทั้งได้จัดทำแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาคำขออนุญาตใช้ที่ดิน
เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินตามคำสั่ง ส.ป.ก. ที่ ๙๗๓/๒๕๖๕ สั่ง ณ วันที่
๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งที่ผ่านมา ส.ป.ก. ได้รับข้อหารือเกี่ยวกับขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณา
คำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินตามคำสั่ง ส.ป.ก.
ที่ ๙๗๓/๒๕๖๕ ดังกล่าว นั้น

ส.ป.ก. จึงได้ทบทวนและจัดทำแนวทางเกี่ยวกับขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติงานดังกล่าว
เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบเป็นไปอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ เสร็จเรียบร้อยแล้ว
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอได้โปรดแจ้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดถือปฏิบัติ
ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเศรษฐเกียรติ กระจ่างวงษ์)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักกฎหมาย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๙๐๔

ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาคำขออนุญาตใช้ที่ดิน เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ตามคำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ ๙๗๓/๒๕๖๕ สั ง ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจต่อเป็นผู้พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภค และกิจการอื่น ๆ ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (เลขาธิการ ส.ป.ก.) พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการ สาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จึงกำหนดแบบ และขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาคำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภค และกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ดังต่อไปนี้

๑. การยื่นคำขออนุญาต

๑.๑ ผู้ขออนุญาต หมายถึง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการ โดยไม่หวังผลกำไร กรณีผู้ขออนุญาตที่มีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล เช่น สำนักสงฆ์ อำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น การขออนุญาตต้องเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลรับผิดชอบในกิจการที่ขออนุญาตยื่นคำขอด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้ผู้แทนเป็นผู้ยื่นคำขอ

๑.๒ ลักษณะกิจการที่ขออนุญาตใช้ที่ดินเป็นกิจการที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของเลขาธิการ ส.ป.ก. ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภค และกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ ดังนี้

๑) การใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาให้ใช้ได้ดังต่อไปนี้ (ระเบียบฯ ข้อ ๖)

๑.๑ โรงเรียนระดับอนุบาล (ให้หมายความรวมถึง ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในอำนาจ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เนื้อที่ไม่เกิน ๑๒ ไร่

๑.๒ โรงเรียนระดับประถมศึกษา เนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่

๑.๓ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เนื้อที่ไม่เกิน ๕๐ ไร่

กรณีขอใช้ที่ดินสำหรับโรงเรียนที่มีการสอนหลายระดับ ให้ใช้เนื้อที่สำหรับโรงเรียนในระดับที่สูงกว่า สถานที่ตั้งจะต้องอยู่ไม่ห่างจากชุมชนมากจนเกินไปและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

๒) การใช้ที่ดินเพื่อการอนามัยและสาธารณสุข ให้ใช้ได้ดังต่อไปนี้ (ระเบียบฯ ข้อ ๗)

๒.๑ สถานบริการสาธารณสุขชุมชน เนื้อที่ไม่เกิน ๓ ไร่

๒.๒ สถานอนามัย เนื้อที่ไม่เกิน ๑๐ ไร่

๒.๓ โรงพยาบาล เนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่

๓) การใช้ที่ดินเพื่อการศาสนา ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๑๕ ไร่ สำหรับจัดตั้ง ศาสนสถานตามประเพณีนิยมแห่งท้องถิ่น (ให้หมายความรวมถึง กุโบร์ ฌาปนสถานตามประเพณีแห่งท้องถิ่น) (ระเบียบฯ ข้อ ๘)

๔) การใช้ที่ดินเพื่อกิจการไฟฟ้า ประปา ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น (ระเบียบฯ ข้อ ๙)
(หมายเหตุ : หากเป็นการเจาะสำรวจน้ำบาดาลและระบบประปา ให้ดำเนินการตามคำสั่ง ส.ป.ก. ที่ ๔๕๕/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๗)

๕) การใช้ที่ดินเพื่อสร้างถนน ทางลำเลียง ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น (ระเบียบฯ ข้อ ๑๐)

๖) การใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างหรือปรับปรุงแหล่ง น้ำเพื่อการประกอบเกษตรกรรม เช่น ขุดคู คลอง สรรน้ำ ฝาย อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น ยกเว้นโครงการชลประทานขนาดกลางและขนาดใหญ่ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑)

๗) การใช้ที่ดินเพื่อจัดสร้างสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจ ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๕ ไร่ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๒)

๘) การใช้ที่ดินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นและเหมาะสม (ระเบียบฯ ข้อ ๑๓)

๙) การใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานที่จัดเป็นนันทนาการ ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๔)

๑๐) การใช้ที่ดินเพื่อจัดสร้างศาลาประจำหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือ ห้องสมุด ให้ใช้ตามจำนวนเนื้อที่รวมกันไม่เกิน ๑ ไร่ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๖)

๑.๓ การพิจารณาคำขออนุญาตใช้ที่ดินให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ ทั้งนี้ให้พิจารณาอนุญาตให้ใช้ตามความจำเป็น และต้องมีแผนการดำเนินงาน งบประมาณ ที่ชัดเจน สงวนพื้นที่ไว้เพื่อประกอบเกษตรกรรมให้มากที่สุด

๑) กรณีผู้ยื่นคำขอมิงบประมาณแล้ว ให้แสดงรายการงบประมาณให้ชัดเจน

๒) กรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่มียกงบประมาณ ให้แสดงหลักฐานแหล่งงบประมาณที่ใช้ให้ชัดเจน เช่น งบประมาณของกระทรวง ทบวง กรม งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณจังหวัด เป็นต้น ให้อนุญาตคราวละไม่เกิน ๒ ปี เพื่อนำผลการอนุญาตฯ ไปใช้เป็นเอกสารประกอบการจัดทำคำของบประมาณ หากไม่ได้รับงบประมาณภายในเวลาดังกล่าว ให้ผู้รับอนุญาตมีหนังสือแจ้งเหตุผลและความจำเป็นต่อ ส.ป.ก. เพื่อขอขยายเวลา และเมื่อผู้ยื่นคำขอได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว ให้ผู้รับอนุญาตแจ้ง ส.ป.ก. เพื่อจัดทำหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินจนกว่าหมดความจำเป็น และออกหนังสืออนุญาตฉบับใหม่ โดยให้ใช้ เลขที่ตามหนังสืออนุญาตฉบับเดิม

ทั้งนี้ หากผู้รับอนุญาตไม่ดำเนินกิจการหรือโครงการดังกล่าวแล้ว ให้ส่งคืนพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.

๑.๔ การยื่นคำขออนุญาตใช้ที่ดินให้ยื่นที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) ที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ และใช้เอกสารประกอบคำขอ ดังนี้

- คำขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๒๙ ก.) จำนวน ๑ ฉบับ

- บันทึกรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดิน (ส.ป.ก. ๔๓๐ ก) จำนวน ๓ ฉบับ

- แผนที่ภูมิประเทศแสดงจุดที่ตั้งที่ดินแปลงที่ยื่นคำขออนุญาตฯ (๑:๕๐,๐๐๐) โดยให้แสดงตำแหน่งแนวเขตบริเวณที่ขอใช้ด้วยปากกาเขียนแผนที่ให้ชัดเจน กรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่สามารถจัดทำได้ให้แจ้ง ส.ป.ก.จังหวัดอำนวยความสะดวกให้

- แผนผังแสดงบริเวณและสิ่งก่อสร้างในที่ดิน ซึ่งผู้ขออนุญาตลงนามกำกับ ขนาด เอ ๓ หรือ เอ ๔ จำนวน ๓ ฉบับ โดยแสดงให้เห็นตำแหน่งการจัดวางสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดตามโครงการดำเนินการและรายละเอียดสิ่งก่อสร้างโดยระบุจำนวนเนื้อที่แต่ละส่วน เหตุผลความจำเป็นในการใช้พื้นที่และกิจกรรม บริเวณพื้นที่ส่วนที่ทำให้เกิดรายได้ ให้ระบุจำนวนเนื้อที่ พร้อมระบุรายละเอียดการดำเนินการหรือกิจกรรม ที่ทำให้เกิดรายได้

- คำขอสละสิทธิที่ดินคืน ส.ป.ก. ของบุคคลที่ได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.๔-๕๒ ก) กรณีมีการจัดที่ดินแล้ว รวมทั้งหลักฐานการเพิกถอน หรือแก้ไขหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๓) หรือหนังสือยินยอมของผู้ถือครองทำประโยชน์ในที่ดินกรณียังไม่ได้จัดที่ดิน และกรณีที่เป็นการใช้ที่ดินต่อเนื่องจำนวนหลายแปลงให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สละสิทธิในที่ดินและผู้ครอบครองที่ดินด้วย

- หลักฐานอื่นที่จำเป็น เช่น หลักฐานการเป็นผู้แทนส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรข้าราชการของผู้ยื่นคำขอ หนังสือมอบอำนาจ หนังสือจดทะเบียนมูลนิธิ นิติบุคคล สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ ฯลฯ

- โครงการขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานหรือการประกอบกิจการรายละเอียดแผนงานโครงการ งบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความจำเป็นในการใช้ที่ดิน ความเหมาะสมของขนาดเนื้อที่ที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินข้อมูลผู้ขอใช้ที่ดินได้ครอบครองที่ดินมาตั้งแต่เมื่อใดโดยวิธีใด

- ภาพถ่ายสภาพที่ดินปัจจุบัน และภาพถ่ายสิ่งก่อสร้าง

- รายงานขอใช้ที่ดินของทางราชการเพื่อสร้างวัด ในกรณีนี้ การขอใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างวัด ให้มีความเห็นของเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด (ซึ่งความเห็นดังกล่าวปรากฏในแบบรายงานการขอใช้ที่ดินเพื่อสร้างวัดที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด)

- การขออนุญาตต้องมีความเห็นของชุมชนท้องถิ่น หรือที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ว่าไม่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยให้ที่ประชุมของชุมชนหรือท้องถิ่นมีมติตรวจสอบและรับรองว่าไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ผลกระทบทางเสียง เช่น เสียงดังรบกวนการใช้ชีวิตประจำวัน

๒) ผลกระทบทางดิน เช่น ดินเสื่อมโทรม พังทลาย

๓) ผลกระทบทางน้ำ เช่น น้ำเสีย หรือมีสารพิษเจือปน

๔) ผลกระทบทางอากาศ เช่น มีฝุ่นละออง หรือส่งกลิ่นรบกวนการใช้ชีวิตประจำวัน

ทั้งนี้ กิจการใดหากมีกฎหมายระบุว่า ต้องผ่านการพิจารณาของหน่วยงานอื่นจะต้องมีความเห็นของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย

๑.๕ ผลการตรวจสอบของ สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน (สผส.) และสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน (สพป.)

๑.๖ การตรวจนับไม้หวงห้ามในพื้นที่ขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดิน และให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑.๗ ภาพรวมการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในท้องที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดิน

๑.๘ ภาพถ่ายการประกอบกิจการ เช่น กิจกรรมประกอบวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

๒. การตรวจสอบ

ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการตรวจสอบคำขอหลักฐานและเอกสารประกอบคำขออนุญาตใช้ที่ดินให้ถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งตรวจสอบสภาพพื้นที่พร้อมจัดทำความเห็นเบื้องต้นและตรวจสอบข้อมูล ดังต่อไปนี้

๒.๑ กรณีที่ดินที่ขอใช้ได้ดำเนินการจัดที่ดินแล้ว ให้แจ้งผู้ขออนุญาตว่าไม่อนุญาต เว้นแต่กิจการที่ขออนุญาตเป็นกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ

(๒) กิจการเพื่อสาธารณประโยชน์

(๓) กิจการซึ่งผู้ขออนุญาตได้หาที่ดินแปลงอื่นทดแทนให้แล้ว

โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอนการสละสิทธิ ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ กรณีที่ดินที่ขอใช้ยังไม่ได้ดำเนินการจัดที่ดินแต่มีผู้ครอบครอง ให้จัดทำหนังสือยินยอมของผู้ครอบครองที่ดิน พร้อมเหตุผลที่ไม่ดำเนินการจัดที่ดิน

๒.๓ ตรวจสอบว่าที่ดินแปลงข้างเคียงโดยรอบที่ขออนุญาตใช้ ผู้ใดครอบครอง ได้รับการจัดที่ดินแล้วหรือไม่อย่างไร พร้อมระบุประเภทการทำประโยชน์ หากปรากฏว่าผู้ขออนุญาตเป็นผู้ครอบครองให้รวมเนื้อที่ทั้งหมดแล้วยื่นคำขอใช้ที่ดินมาในคราวเดียวกัน

๒.๔ กรณีมีลักษณะการใช้ที่ดินเหนือพื้นดินหรือใต้พื้นดิน เช่น การวางท่อส่งน้ำเพื่อการประปา หรือการชลประทาน หรืออื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองนี้ หากเกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินยังสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินบริเวณที่ขอใช้ได้ และการใช้ที่ดินของผู้ขอใช้เป็นเพียงการรอนสิทธิบางส่วน ให้จัดทำเป็นหนังสือยินยอมจากเกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินโดยไม่ต้องสละสิทธิเพื่อมิให้เกษตรกรต้องสิ้นสิทธิ (โดยให้มีการบันทึกสารบัญที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินในหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินว่า “รอนสิทธิในที่ดินเพื่อกิจการ.....เนื้อที่.....ไร่ และให้ประทับตรา และปฏิรูปที่ดินจังหวัดลงนาม ลงวันที่กำกับ และให้จัดทำใบต่อแนบท้ายหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่รอนสิทธิ หากเป็นที่ดินที่ได้ให้เช่าหรือเช่าซื้อ ให้จัดทำใบต่อแนบท้ายสัญญา หากไม่สามารถใช้ประโยชน์ ในที่ดินบริเวณที่ขอใช้ได้ต้องดำเนินการ ตามขั้นตอนการสละสิทธิ เช่นเดียวกับข้อ ๒.๑

๒.๕ กรณีขอใช้ที่ดินลักษณะเป็นการชั่วคราวและมีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี และมีการใช้ที่ดินเนื้อที่ไม่มาก หากพิจารณาเห็นว่าเนื้อที่ที่ขอใช้ไม่กระทบต่อการประกอบเกษตรกรรมของเกษตรกรผู้ได้รับ การจัดที่ดิน ให้จัดทำเป็นหนังสือยินยอมจากเกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินโดยไม่ต้องสละสิทธิเพื่อมิให้เกษตรกร ต้องสิ้นสิทธิ โดยให้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) พิจารณาและเห็นชอบเป็นหลักการว่า เมื่อผู้รับอนุญาต ส่งมอบที่ดินคืน ส.ป.ก. แล้ว ให้เกษตรกรดังกล่าวสามารถกลับเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ทันที โดยไม่ต้องเสนอ คปจ. อีก

๒.๖ กรณีผู้ขออนุญาตเข้าไปใช้ประโยชน์อยู่ก่อนพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ตรวจสอบหลักฐานการเข้าใช้ประโยชน์ว่าได้รับอนุญาตจากหน่วยราชการหรือไม่ และเข้าใช้ประโยชน์ ตั้งแต่เมื่อใด

๒.๗ หลักเกณฑ์การพิจารณาการเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. มีอำนาจเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการขอใช้ที่ดิน เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ดังนี้

๑) ให้เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามราคาประเมินของกรมธนารักษ์ หรือราคาที่ดิน ส.ป.ก. ได้จ่ายชำระค่าที่ดินอันมีราคาสูงกว่าราคาประเมินของกรมธนารักษ์ในปีที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดิน

๒) การขอใช้ประโยชน์ในที่ดิน กรณีหน่วยงานที่ขอใช้ที่ดินกำหนดให้มีคณะกรรมการ กำหนดราคาค่าทดแทนทรัพย์สิน โดยมีผู้แทนของ ส.ป.ก. เป็นกรรมการร่วมด้วย ให้เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ ในที่ดินตามที่คณะกรรมการของหน่วยงานนั้นกำหนด หรือกรณีไม่มีผู้แทนของ ส.ป.ก. เป็นกรรมการ และคณะกรรมการ ได้กำหนดค่าทดแทนฯ ไว้ไม่น้อยกว่าข้อ ๑)

๓) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปฎิรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจยกเว้นการเรียกเก็บ ค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน เมื่อมีข้อเท็จจริงปรากฏทั้ง ๓ กรณี ดังนี้

๓.๑) หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ ดำเนินการโดยไม่แสวงหากำไร ที่ขอใช้ที่ดินเพื่อ กิจการสาธารณูปโภค ไม่มีการเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ จากผู้ให้บริการ

๓.๒) มีการแสดงเหตุผลที่ชัดเจนว่า การใช้ที่ดินบริเวณที่ขออนุญาตจะเป็น ประโยชน์แก่เกษตรกร และต่อชุมชนในท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดิน หรือเป็นที่เหมาะสมในการรักษา ความมั่นคงของประเทศ

๓.๓) การใช้ประโยชน์ในพื้นที่มีการใช้สอยพื้นที่ตามขนาดเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น และกระทบต่อพื้นที่แปลงเกษตรกรรมน้อยที่สุด และผ่านความเห็นชอบจากชุมชนท้องถิ่นว่าไม่มีผลกระทบ ต่อ สิ่งแวดล้อม

๔) กรณีอยู่ในหลักเกณฑ์ต้องชำระค่าตอบแทนฯ

- ต้องมีหนังสือยืนยันจากผู้ขอใช้ หรือระบุใน ส.ป.ก.๔-๒๙ ก. ข้อ ๒ ต่อท้าย ข้อความ เหตุผลและความจำเป็นในการขอใช้ที่ดิน โดยระบุว่ายินยอมชำระค่าตอบแทนฯ ตามอัตราที่ คปจ. กำหนด

- ให้แจ้งราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อเรียกเก็บค่าตอบแทนฯ สำหรับที่ดินแปลงที่ขอใช้

๕) กรณีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปฎิรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจยกเว้นการเรียกเก็บค่าตอบแทนฯ

- ต้องมีข้อเท็จจริงหรือหลักฐานเพื่อแสดงว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ๓ ประการตามมติ คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๖ และครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เช่น มีหนังสือยืนยันว่าไม่มีการเรียกเก็บค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ จากผู้ใช้บริการ

๒.๘ ส่งเอกสารให้ สผส. เพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของแนวเขตปฏิรูปที่ดินมาตรฐานของผลการรังวัด และให้ดำเนินการลงรูปแผนที่ในแบบ ส.ป.ก.๔-๓๑ ก. ซึ่งเอกสารที่ ส.ป.ก.จังหวัดต้องดำเนินการจัดส่งให้สำนักจัดการแผนที่และสารบบตรวจสอบในเบื้องต้น ได้แก่

- สำเนาคำขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
- สำเนาบันทีกนำทำการรังวัด (ส.ป.ก./สร. ๑ ข.)
- รายการคำนวณ (ส.ป.ก./สร. ๙ ก.)
- แผนที่แปลงที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม (ส.ป.ก./สร. ๕ ก.)
- รูปแผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินที่ขอใช้ ซ้อนทับภาพถ่ายทางอากาศหรือภาพถ่ายดาวเทียม
- รูปแผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินที่ขอใช้ พร้อมเส้นแนวเขตปฏิรูปที่ดินบนแผนที่ภูมิประเทศ

มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐

- รูปแผนที่แปลงที่ดินที่ขอใช้ ในรูปแบบดิจิทัลไฟล์ (*.dwg, *.shp)
- แผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินที่ขอใช้และแปลงข้างเคียง
- เอกสารอื่นตามที่ สผส. กำหนดเพิ่มเติม

ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดิน ในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบกับแนวทางการปฏิบัติงานตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่ และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตลอดจนคำสั่งหรือแนวทางอื่นที่เกี่ยวข้อง และเมื่อ สผส. ตรวจสอบแล้ว หากปรากฏว่าที่ดินอยู่ในเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และการรังวัดแปลงที่ดินอยู่ในเกณฑ์ มาตรฐาน ส.ป.ก.จังหวัด จึงจะสามารถพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

กรณีการขอใช้ที่ดินต่อเนื่องจำนวนหลายแปลง เช่น การขุดคลอง การสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายหรือก่อสร้างถนน ฯลฯ หากไม่สามารถดำเนินการสำรวจรังวัดเพื่อขึ้นรูปแผนที่ได้ ให้ดำเนินการจัดส่งแผนที่โครงการปฏิรูปที่ดิน มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ เพียงอย่างเดียว พร้อมคำนวณเนื้อที่โดยประมาณให้ สผส. ตรวจสอบในเบื้องต้นก่อนนำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒.๙ ส่งเอกสารประกอบการพิจารณาตามที่ สผป. กำหนด เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบการขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ว่าเป็นอุปสรรคขัดขวางงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือไม่ ก่อนนำเสนอ คปจ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓. การนำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เพื่อขอความเห็นชอบ

เมื่อตรวจสอบตามข้อ ๒. เรียบร้อยแล้ว ให้ ส.ป.ก.จังหวัด นำเรื่องการขออนุญาตใช้ที่ดินฯ พร้อมจัดทำความเห็นประกอบเสนอ คปจ. เพื่อขอความเห็นชอบ โดยให้บันทึกข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่ คปจ. ใช้พิจารณาในการประชุมเรื่องดังกล่าวให้ปรากฏในรายงานการประชุมโดยละเอียด เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดิน

เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก คปจ. แล้ว หาก คปจ. มีความเห็นไม่ให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ ให้รวบรวมรายละเอียดพร้อมหลักฐานประกอบการพิจารณา เสนอผู้ซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. มอบอำนาจพิจารณาต่อไป หาก คปจ. มีความเห็นให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ ให้ดำเนินการตาม ๔

๔. กรณีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีความเห็นให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ

หาก คปจ. มีความเห็นให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ ส.ป.ก.จังหวัด ต้องมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ขอใช้ทราบ พร้อมทั้งสอบถามว่ายังคงมีความประสงค์ที่จะใช้ที่ดินและยินยอมชำระ ค่าตอบแทนฯ หรือไม่ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ คปจ. มีมติ และให้ผู้ขอใช้แจ้งให้ ส.ป.ก.จังหวัด ทราบภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณา หากไม่แจ้งภายในเวลาที่กำหนด ถือว่าผู้ขอใช้ที่ดินไม่ประสงค์ที่จะใช้ที่ดินต่อไป ให้ ส.ป.ก.จังหวัด รายงานให้ คปจ. ทราบ

หากผู้ขอใช้มีหนังสือยืนยันว่าประสงค์จะใช้ที่ดินและยินยอมชำระค่าตอบแทนฯ ให้รวบรวมรายละเอียดพร้อมหลักฐานประกอบการพิจารณา จัดส่งให้ ส.ป.ก. ดำเนินการต่อไป

หากผู้ขอใช้ประสงค์ที่จะขอยกเว้นการชำระค่าตอบแทนฯ ต้องแจ้งความประสงค์ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ทราบภายในระยะเวลาดังกล่าว และให้ ส.ป.ก.จังหวัด นำเสนอ คปจ. พิจารณาอีกครั้ง

หาก คปจ. ยืนยันให้เรียกเก็บค่าตอบแทนฯ ให้แจ้งผู้ขอใช้ทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ คปจ. มีมติ และให้ผู้ขอใช้มีหนังสือยืนยันว่ายังคงประสงค์จะใช้ที่ดินและยินยอมชำระค่าตอบแทนฯ ภายในกำหนด ๑ เดือน นับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และให้ ส.ป.ก.จังหวัด ส่งเรื่องให้ ส.ป.ก. ดำเนินการต่อ หากไม่ยืนยันภายในกำหนดดังกล่าว ให้ยุติการดำเนินการ โดยให้ ส.ป.ก.จังหวัด แจ้งให้ผู้ขอใช้ทราบ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ขอใช้ที่จะยื่นคำขอใหม่

๕. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด.) มีหน้าที่

๕.๑ เมื่อ คปจ. พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่รวบรวมหลักฐานพิจารณาเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาอนุญาต ดังนี้

๕.๑.๑ กรณีขอใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคตามประเภทกิจการและจำนวนเนื้อที่ตามระเบียบฯ ในข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ ให้นำเสนอผู้ซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. มอบอำนาจพิจารณาอนุญาต

๕.๒ เมื่อผู้ซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. มอบอำนาจ พิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว ให้จัดทำ ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. นำเสนอผู้ซึ่ง เลขาธิการ ส.ป.ก. มอบอำนาจ ลงนามจำนวน ๓ ฉบับ เมื่อลงนามเรียบร้อยแล้ว ให้นำ ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. ทั้ง ๓ ฉบับ มาประทับตราด้านบนเอกสาร ด้วยคำว่า ต้นฉบับ ๑ ชุด คำว่า คู่ฉบับ ๒ ชุด และนำ ส.ป.ก. ๔-๓๐ ก. ทั้ง ๓ ชุด ที่ผู้รับอนุญาตจัดส่งมาพร้อมเรื่องขอใช้ มาประทับตราด้านบนเอกสาร ด้วยคำว่า ต้นฉบับ ๑ ชุด คำว่า คู่ฉบับ ๒ ชุด และ รวบรวมจัดชุด เป็น ๓ ชุด (โดยให้ ต้นฉบับรวมกับต้นฉบับ คู่ฉบับรวมกับคู่ฉบับ)

และจัดส่ง ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. พร้อม ส.ป.ก. ๔-๓๐ ก (ต้นฉบับ) ให้แก่ผู้รับอนุญาต คู่ฉบับจัดเก็บรักษาไว้ ณ ส.ป.ก.จังหวัด ๑ ชุด และแจ้งผลการพิจารณาพร้อมจัดส่งคู่ฉบับ ให้ ส.ป.ก. ๑ ชุด เพื่อให้สำนักกฎหมาย จัดเก็บต่อไป

๕.๓ กรณีพบว่ากรอก ส.ป.ก.๔-๓๑ ก. มีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในการจัดทำ ให้ออก ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. ฉบับใหม่ โดยให้ใช้หมายเลขทะเบียนเดิม และให้เรียก ส.ป.ก.๔-๓๑ ก. ฉบับเดิมคืน ทั้งต้นฉบับและคู่ฉบับ และจัดเก็บไว้ที่ ส.ป.ก.จังหวัด โดยรวบรวมไว้กับ ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. ฉบับใหม่

๖. สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน (สผส.)

เป็นผู้รับผิดชอบตรวจสอบรูปแผนที่ รายการรังวัดคำนวณ ที่ดินที่ขออนุญาตอยู่ในเขตดำเนินการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พร้อมหมายเหตุในหลักฐาน ลงรูปแผนที่ในแบบ ส.ป.ก.๔-๓๑ ก. โดย ส.ป.ก.จังหวัด เป็นผู้ส่งเอกสารให้ สผส. ตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ก่อนนำเสนอ คปจ. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

หลักฐานประกอบการพิจารณา หมายถึง

กรณีที่ ๑ การขอใช้ที่ดินเต็มแปลง

(ก) ที่ดิน ส.ป.ก. ที่มีตำแหน่งที่ดินตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบกับแนวทางการปฏิบัติงานตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระเบียบ คำสั่งอื่นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ ส.ป.ก. จังหวัด จัดส่งเอกสาร ดังนี้

๑. สำเนาคำขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
๒. สำเนาบันทกนันทารังวัด (ส.ป.ก./สร. ๑.)
๓. รายการคำนวณ (ส.ป.ก./สร. ๙ ก.)
๔. แผนที่แปลงที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม (ส.ป.ก./สร. ๕ ข.)
๕. รูปแผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินที่ขอใช้ ซ้อนทับภาพถ่ายทางอากาศหรือภาพถ่ายดาวเทียม
๖. รูปแผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินที่ขอใช้ พร้อมเส้นแนวเขตปฏิรูปที่ดิน บนแผนที่ภูมิประเทศ

มาตราส่วน ๑ - ๕๐,๐๐๐

๗. รูปแผนที่แปลงที่ดินที่ขอใช้ ในรูปแบบดิจิทัลไฟล์ (*.dwg, *.shp)
๘. แผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินที่ขอใช้และแปลงข้างเคียง
๙. เอกสารอื่นตามที่ สผส. กำหนดเพิ่มเติม

(ข) ที่ดิน ส.ป.ก. ที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินให้จัดส่งสำเนาหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน

กรณีที่ ๒ การขอใช้ที่ดินไม่เต็มแปลง

ที่ดิน ส.ป.ก. ที่มีตำแหน่งที่ดินตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบกับแนวทางการปฏิบัติงานตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระเบียบ คำสั่งอื่นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมถึงปฏิบัติแนวทางการปฏิบัติงานตามระเบียบ ส.ป.ก. ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตลอดจนคำสั่งหรือแนวทางอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการรังวัดแบ่งแยก

เพื่อให้ได้รูปแผนที่ และเนื้อที่ของแปลงที่ขอใช้และแปลงคงเหลือ แล้วนำส่งเอกสารหลักฐานแผนที่ให้ สผส. ตรวจสอบเช่นเดียวกับกรณีที่ ๑ (ก.)

กรณีที่ ๓ การขอใช้ที่ดินในพื้นที่โครงการส่วนที่ยังไม่ได้ทำการรังวัด

ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการรังวัดเพื่อให้ได้รูปแผนที่และเนื้อที่ตามมาตรฐานการรังวัด และระบบงานประจำโครงการนั้น ๆ แล้วนำส่งหลักฐานแผนที่เช่นเดียวกับกรณีที่ ๑

กรณีที่ ๔ การขอใช้ที่ดินต่อเนื่องจำนวนรายแปลง

การขอใช้ที่ดินที่เกี่ยวเนื่องหลายแปลงและมีอาณาเขตติดต่อกันเป็นผืนเดียว ทั้งเต็มแปลง และไม่เต็มแปลง เช่น การขุดคลอง การสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝาย หรือก่อสร้างถนน ฯลฯ ให้รังวัดรวมเป็นแปลงเดียว ส่งเอกสารหลักฐานแผนที่ให้สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน ตรวจสอบเช่นเดียวกับ กรณีที่ ๑ เว้นแต่ ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้กำหนดเพียงลงรูปในแผนที่โครงการปฏิรูปที่ดิน มาตราส่วน ๑: ๕๐,๐๐๐ พร้อมคำนวณ เนื้อที่โดยประมาณ

กรณีที่ ๕ การขอใช้ที่ดินตามข้อ ๒.๔ (กรณีที่มีลักษณะการใช้ที่ดินเหนือพื้นดิน หรือใต้พื้นดิน)

ให้ทำการรังวัดรูปแผนที่เฉพาะส่วนที่ขอใช้ที่ดินและแสดงตำแหน่งรูปแผนที่ ส่วนที่ขอใช้ พร้อมสัญลักษณ์แผนที่ลงในรูปแผนที่เดิม และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์สำหรับการคำนวณเงิน ในการเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (ถ้ามี) โดยไม่ต้องแก้ไข ส.ป.ก.๔-๐๑ และเมื่อพ้นระยะเวลาที่อนุญาตแล้ว ให้ตรวจสอบว่าผู้รับอนุญาตได้รื้อถอนสิ่งก่อสร้าง พร้อมทั้งปรับสภาพที่ดินให้คืนสภาพเดิมแล้ว หรือไม่ หากยังไม่ดำเนินการให้แจ้งผู้รับอนุญาตดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว หากยังเพิกเฉยไม่ดำเนินการ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง พร้อมทั้งปรับสภาพที่ดินให้คืนสภาพเดิม โดยผู้รับอนุญาต ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย เมื่อดำเนินการแล้วให้แจ้งเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ต่อไป

๗. สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน (สพป.) มีหน้าที่

เป็นผู้รับผิดชอบตรวจสอบพื้นที่และความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรม รวมทั้งพิจารณาการขอใช้ ที่ดินว่าเป็นอุปสรรคขัดขวางงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือไม่ โดย ส.ป.ก.จังหวัด เป็นผู้ส่งเอกสาร ให้ สพป. ตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง (โดยใช้เอกสารประกอบการพิจารณาตามที่ สพป. กำหนด) ก่อนนำเสนอ คปจ. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๘. สำนักบริหารกองทุน (สบท.) มีหน้าที่

เป็นผู้รับผิดชอบในการคำนวณเงินค่าทดแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามอัตราที่ คปก. กำหนด โดยใช้เอกสารประกอบการพิจารณา ตามที่ สบท. กำหนด

๙. การชำระค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ผู้รับอนุญาตสามารถชำระค่าตอบแทนฯ ได้ที่ สบท. หรือ ส.ป.ก.จังหวัด ที่ยื่นคำขอ

๑๐. การจัดทำ แก้วไข เพิกถอน ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก และ ส.ป.ก.๔-๓๐ ก.

การออกหนังสืออนุญาตให้ใช้แบบหนังสือ ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. แต่การกำหนดเลขที่หนังสืออนุญาต ในช่อง "ที่...." (ในหน้าที่ ๑ และ หน้าที่ ๔) ให้เพิ่มเติมอักษรย่อจังหวัดหน้าลำดับเลขที่ หนังสืออนุญาตโดยเรียงลำดับ ตามปฏิทินของภายใน ส.ป.ก. จังหวัดนั้น

ตัวอย่าง - ที่ กจ ๑/๒๕๖๕ หมายถึง หนังสืออนุญาตฯ เลขที่ ๑/๒๕๖๕ ซึ่งออกโดย ส.ป.ก.กาญจนบุรี
- ที่ รย ๑/๒๕๖๕ หมายถึง หนังสืออนุญาตฯ เลขที่ ๑/๒๕๖๕ ซึ่งออกโดย ส.ป.ก.ระยอง
ทั้งนี้วิธีการบันทึกรายการในหนังสืออนุญาต ให้ดำเนินการตามหนังสือ ส.ป.ก. ที่ กษ. ๑๒๐๔.๑/ว๓๐๘๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

กรณี เอกสารชำรุด หรือสูญหาย ให้ ส.ป.ก.จังหวัด บันทึกถ้อยคำผู้รับอนุญาตถึงสาเหตุของการชำรุด หรือสูญหายโดยให้ใช้สำเนาเอกสารแทนการออกเอกสารฉบับใหม่ โดยใช้ข้อความว่า “ขอรับรองว่าถ่ายจากฉบับจริง” ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้ลงนามรับรอง และลงวันที่ เดือน ปี ที่ลงนามกำกับด้วย และให้เก็บเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงเอกสารที่ชำรุดไว้ในเรื่องเดิม โดยจัดเก็บไว้ที่ ส.ป.ก.จังหวัด พร้อมทั้ง แจ้งให้ ส.ป.ก. ทราบ เพื่อเก็บรวบรวมไว้ในเรื่องเดิม

การแก้ไขเพิ่มเติมหนังสืออนุญาตกรณีออกผิดพลาดคลาดเคลื่อนโดยไม่ใช้การเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับอนุญาต เปลี่ยนกิจการที่ได้รับอนุญาต หรือตำแหน่งที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ ส.ป.ก.จังหวัด เรียกคืนต้นฉบับหนังสืออนุญาตคืนจากผู้รับอนุญาต เพื่อดำเนินการแก้ไขโดยการออกหนังสืออนุญาตฉบับใหม่แทนหนังสืออนุญาตฉบับเดิม ที่ออกโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อน และให้เก็บรวบรวมต้นฉบับและฉบับหนังสืออนุญาตฉบับเดิมรวมเข้าด้วยกัน กับฉบับหนังสืออนุญาตฉบับใหม่ และมอบต้นฉบับหนังสืออนุญาตฉบับใหม่ให้ผู้รับอนุญาต ฉบับจัดเก็บรักษาไว้ ณ ส.ป.ก.จังหวัด ๑ ชุด และจัดส่งให้ ส.ป.ก. ๑ ชุด เพื่อให้สำนักกฎหมายจัดเก็บต่อไป

๑๑. การเพิกถอนการอนุญาต

หาก ส.ป.ก. เพิกถอนการอนุญาตตามระเบียบฯ ข้อ ๑๙ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด เรียก ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก. คืนจากผู้รับอนุญาต หากเรียกคืนไม่ได้ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ออกประกาศแจ้งให้ทราบถึงการเพิกถอนการอนุญาตนั้น โดยปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน แห่งละ ๑ ฉบับ มีกำหนด ๓๐ วัน

ในกรณีกิจการซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. ได้อนุญาตไปแล้ว (ก่อนวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เมื่อ ส.ป.ก. เห็นควรเพิกถอนการอนุญาต ให้ผู้ซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. มอบอำนาจ มีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตในกิจการนั้น ๆ ด้วย ยกเว้นกิจการที่เลขาธิการ ส.ป.ก. ได้ส่งวนไว้ คือ กิจการชลประทานขนาดกลาง ขนาดใหญ่ กิจการนันทนาการที่มีเนื้อที่มากกว่า ๑๕ ไร่ และกิจการที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของ คปก.

เมื่อได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งแล้วให้ ส.ป.ก.จังหวัดรายงานให้ ส.ป.ก.ทราบทุกครั้ง และในกรณี มีปัญหาในการพิจารณาอนุญาตให้รายงาน ส.ป.ก. เพื่อพิจารณาต่อไป
